

BIJLAGE A: Voorstel wijziging rioolheffing

Aanleiding

Gezien de financiële situatie van onze gemeente en de onzekerheid over de financiële middelen vanuit de rijksoverheid, is de gemeente in het najaar 2023 gestart met Roerdalen in Balans 2.0. Dit had als doelstelling een sluitende begroting voor het jaar 2025 met een meerjarige doorwerking zonder beroep te doen op de algemene reserve, inclusief ruimte voor nieuw beleid.

Tijdens deze benchmark is gebleken dat de gemeente Roerdalen de woonlasten voor huurders hoog zijn. Volgens een provinciale benchmark belast de gemeente de huurders bovengemiddeld. Oorzaak ligt in de wijze van toerekening van de rioolheffing naar gebruiker en niet naar eigenaar.

Naar aanleiding hiervan is er onderzocht of een andere heffingsgrondslag voor het rioolrecht zorgt voor betere verdeling van de lasten tussen woningeigenaren en huurders.

De aanleiding voor deze transitie is de opdracht vanuit "Roerdalen in balans" om de lasten voortkomend uit de rioolheffing te gaan verleggen van huurder naar eigenaar.

Voor de verdere uitwerking hiervan is input gezocht bij BsGW en stichting Rioned. Stichting Rioned is een koepelorganisatie op het gebied van Stedelijk Waterbeheer. Deze organisatie heeft ook het nodige gepubliceerd over rioolheffing.

Uitgangspunten

Eén van de belangrijkste uitgangspunten is dat de uitvoerbaarheid van de verordening goed in beeld moet blijven en niet moet leiden tot een zodanige hoeveelheid extra werk (bijv. administratie, toezicht en handhaving) waardoor de perceptiekosten hoog op gaan lopen of dat er extra beslag wordt gelegd op de beschikbare personeelsuren om vragen van inwoners te beantwoorden.

Tevens is het wenselijk dat het heffen van de belasting gebeurt tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten.

Aandachtspunten

De gemeente heeft een grote vrijheid bij het kiezen van een heffingsmaatstaf, er zijn wel een paar regels waar rekening mee gehouden moet worden.

- Een heffing naar inkomen, winst of vermogen is verboden
- Een heffing die zich richt op het profijt van de gemeentelijke voorziening of naar de mate waarin de belastingplichtige kosten veroorzaakt, zijn wel toegestaan.
- Alle andere heffingsmaatstaven moet de gemeente aantonen dat deze aansluiten bij het gevoerde beleid dat aansluit bij een beleidsmatig uitgangspunt. Ook moet de rechtvaardiging plaatsvinden op objectieve gronden.

Objectafbakening

Een van de onderdelen die opgenomen moet worden in de verordening is het belastingobject oftewel het voorwerp van belasting. Voorheen werd een onroerende of roerende zaak met een aansluiting op de gemeentelijke riolering verstaan. Tegenwoordig wordt dit steeds vaker losgelaten en wordt voor het belastingobject aangesloten bij een perceel zoals dit is afgebakend voor de Wet WOZ. Door aan te sluiten bij de afbakening van de Wet WOZ is het eenvoudiger om de percelen af te bakenen, omdat die uit de WOZ-administratie overgenomen worden.

BsGW geeft aan dat nagenoeg alle deelnemers voor wat betreft de objectafbakening 'perceel' uitgaan van het WOZ-object en een (in)directe aansluiting.

Maatstaf

Op dit moment hanteert de gemeente een gebruikersheffing op basis van waterverbruik.

Om de woonlasten voor huurders te verlagen zal de rioolheffing gedeeltelijk of volledig verlegd moeten worden naar de eigenaar.

In 2025 zijn er 11 gemeenten in Limburg die een hybride-variant (eigenaar en gebruikersheffing) hanteren. Het gebruikersdeel varieert tussen € 17,16 en € 267,97.

Om de woonlastenverlichting van huurders echter optimaal te benutten zal er aansluiting gezocht moeten worden bij een volledige eigenarenheffing.

Heffingsmaatstaven

Bij een eigenarenheffing komen de volgende heffingsmaatstaven in aanmerking:

- Vast bedrag per perceel of per aansluiting
- Bedrag afhankelijk van de WOZ-waarde

Volgens de Atlas lokale lasten 2025 van Coelo is het eigenarentarief doorgaans een vast bedrag. In een klein aantal gemeenten is de eigenarenheffing afhankelijk van de WOZ-waarde.

Heffing met een vast bedrag

Een veel gebruikte heffingsmaatstaf is het hanteren van een vast bedrag. Deze maatstaf kan gebruikt worden als eigenarenheffingen maar ook als gebruikersheffing. Voordeel van het heffen van een vast bedrag is dat deze leidt tot een eenvoudige uitvoering en dus ook lage perceptiekosten. Nadeel van een vast bedrag is dat kleine objecten hetzelfde bedrag betalen dan grote objecten. Daarnaast worden bij een vast bedrag huishoudens relatief zwaarder belast dan bedrijven.

Veel kosten van de riolering worden tegenwoordig veroorzaakt door hemelwaterafvoer en niet zozeer door de afvoer van afvalwater.

Aanbevolen wordt om een vast bedrag per perceel te hanteren en niet een vast bedrag per aansluiting. Bij een bedrag per aansluiting moet de gemeente aantonen dat een pand is aangesloten op het riool. Een perceel dat kadastraal op naam staat is transparanter voor het opleggen van de heffing.

Aantallen

De door BsGW aangeleverde lijst bevat 10.507 objecten die eventueel in aanmerking komen voor rioolheffing. In deze aantallen zitten ook objecten als geldautomaten, zendmasten, trafo, telefooncentrales, gasdistributiestationen, etc. Met betrekking tot deze objecten zal moeten worden nagegaan of er sprake is van een (in)directe aansluiting.

Geprognosticeerde aantallen per staffel volgens de huidige systematiek:

Gebruikers o.b.v. waterverbruik:	Prognose aantallen		Tarief 2025
	2025		
0 - < 25 m3 woningen	650		€ 110,75
0 - < 25 m3 niet-woningen	<u>165</u>		€ 110,75
		815	
> 25 - < 150 m3	8.200	8.200	€ 242,00
> 150 - < 500 m3	700		€ 301,95
> 500 - < 1.500 m3	50		€ 858,25
> 1.500 - < 3.000 m3	5		€ 2.629,35
> 3.000 - < 4.000 m3	<u>3</u>		€ 5.634,00
		758	
> 4.000 m3 per eenh. van 1.000 m3	600		€ 94,10
		totaal	9.773

Bron: BsGW; Voorlopige Prognose opbrengst Gemeentelijke Heffingen 2025, versie 0.3; 28 november 2024

Voordelen	Nadelen
Eenvoudige uitvoering	Relatie tussen heffing en mate van gebruik niet zichtbaar
Lage perceptiekosten	Percelen zonder afvalwaternaansluiting betalen hetzelfde bedrag
Voorspelbare en zekere opbrengsten	Eigenaren die nu in de laagste staffel waterverbruik vallen betalen aanzienlijk meer
Voorkeursvariant bij BsGW	Eigenaren die onder het grootverbruik vallen betalen aanzienlijk minder
Weinig bezwaar gevoelig	Voor bepaalde objecten moet worden nagegaan of er sprake is van een (in)directe aansluiting

Variabele heffing via een WOZ-waarde

Een aantal gemeenten kiest ervoor om de heffing afhankelijk te stellen van de WOZ-waarde.

Nadeel is dat dat een aantal objecten (bv. kerken en kapellen) op basis van de "Uitvoeringsregeling uitgezondere objecten Wet WOZ" niet of lager worden gewaardeerd.

Heffing op basis van WOZ-waarde kent een eenvoudige uitvoering en leidt derhalve tot lage perceptiekosten.

Door de WOZ-waarde als heffingsmaatstaf te gebruiken zijn er veel verschillende opties mogelijk. Bijvoorbeeld een vast bedrag + een variabel bedrag op basis van WOZ-waarde. De heffing kan ook volledig gebaseerd worden op een percentage van de WOZ-waarde.

Bij het hanteren van de WOZ-waarde als heffingsmaatstaf kan er ook voor gekozen worden om te werken met staffels. Nadeel hiervan is dat kleine waardeverschillen kunnen leiden tot een fors hogere heffing. De Hoge Raad heeft bepaald dat deze systematiek is toegestaan, omdat het de gemeente vrij staat heffingsmaatstaven die het beste aansluiten bij de het gemeentelijke beleid. Ondanks dat de HR heeft bepaald dat deze systematiek is toegestaan bestaat het risico dat op enig

moet er een uitspraak volgt dat de grenzen worden overschreden indien er gekozen wordt voor willekeurige of onredelijke tarieven en / of staffelgrenzen.

Met de aanname dat percelen met een hogere WOZ-waarde over het algemeen groter zijn en dus meer hemelwater zullen afvoeren, sluit een heffingsmaatstaf op basis van WOZ-waarde gevoelsmatig beter aan bij het principe “de vervuiler betaalt”.

Nadeel bij een heffingsmaatstaf op basis van WOZ-waarde is dat deze gevoelig is voor bezwaar.

Doordat het financieel belang voor de inwoner bij een lagere WOZ-waarde minder aanwezig is bij het toepassen van staffels op basis van WOZ-waarden, is de variant op basis van staffels minder bezwaar gevoelig.

Aantallen

De door BsGW aangeleverde lijst bevat 10.507 objecten die eventueel in aanmerking komen voor rioolheffing. Volgens de aangeleverde prognose van BsGW worden er voor 2025 9.773 objecten aangeslagen voor rioolheffing.

23 objecten hebben geen WOZ-waarde of een WOZ-waarde gelijk aan 0.

Gemeenten die heffen op basis van WOZ-waarde hanteren voor lagere WOZ-waarden een lager tarief. Indien de gemeente aansluit bij de verordening van Echt-Susteren dan ligt de grens bij € 20.000,-. Op basis van dit criterium vallen 54 objecten eventueel onder een verlaagd tarief.

Voordelen	Nadelen
Eenvoudige uitvoering*	Niet alle objecten hebben een WOZ-waarde of een verlaagde WOZ-waarde.
Lage perceptiekosten*	Bezwaar gevoelig
Voorkeursvariant bij BsGW*	Door bezwaargevoeligheid is de werkelijke opbrengst minder voorspelbaar**
	Kan leiden tot onredelijke hoge heffing indien geen maximum wordt ingebouwd
	Eigenaren die nu in de laagste staffel waterverbruik vallen betalen aanzienlijk meer

* Geldt alleen bij een percentage van de WOZ-waarde

** Door de WOZ-waarde te hanteren van het jaar voorafgaand aan de aanslagoplegging kan dit grotendeels worden voorkomen.

Overige

In theorie zijn er nog meerdere opties, zoals lengte van het riool of verhard oppervlak perceel. In de praktijk worden deze heffingsmaatstaven niet meer vaak gebruikt omdat deze methodes leiden tot een zwaardere administratieve last en controlewerkzaamheden.

Aanbeveling

Gelet op hetgeen hiervoor beschreven is en naar aanleiding van het advies van BsGW is het voorstel om voor de vernieuwde rioolheffing uit te gaan van:

- een perceel
- zoals dat is afgebakend voor de Wet WOZ
- met een (in)direct aansluiting
- vast bedrag per perceel

Om percelen met een lagere WOZ-waarde minder zwaar te belasten wordt voorgesteld het belastingtarief voor percelen met een WOZ-waarde minder dan € 20.000,- te halveren en percelen met een WOZ-waarde minder dan € 3.000,- vrij te stellen.

Belastingverordeningen op basis van bovenstaande uitgangspunten hebben zich inmiddels in de praktijk bewezen. Tevens is dit een variant die BsGW standaard aanbiedt waardoor hier geen extra maatwerkkosten aan zijn verbonden.